

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิด

เรื่อง พระธรรมนำชีวิต

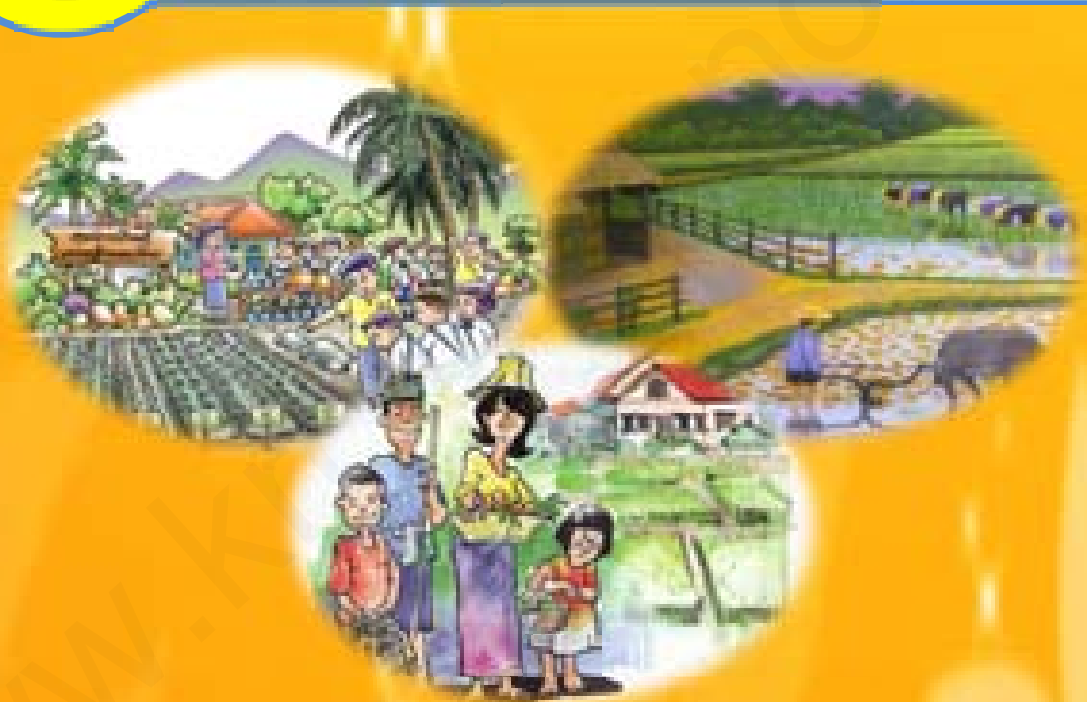
รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชุดที่

1

สัมพันธ์พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

นางประทุม เต๋อโรสง

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

โรงเรียนปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิด รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 เรื่อง **พระธรรมนำชีวิต** สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและเป็นสื่อวัตกรรมการเรียนรายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 เรื่อง **พระธรรมนำชีวิต** โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้จัดทำได้สร้างขึ้นเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่จัดให้กับนักเรียนได้เรียนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้เล่มนี้ ได้จัดกิจกรรมและเนื้อหาให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังพัฒนาให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เล่มนี้ประกอบด้วย คำชี้แจง จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ใบความรู้ ใบกิจกรรม แนวการตอบใบกิจกรรม แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน นักเรียนและผู้สนใจศึกษาต่อไป

ประทุม เต๋อไธสง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้	ค
คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู	ง
คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน	จ
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง	
มาตรฐานการเรียนรู้ – ตัวชี้วัด	1
ผังมโนทัศน์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1	2
จุดประสงค์การเรียนรู้	3
แบบทดสอบก่อนเรียน	4
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	7
ใบความรู้ที่ 1	8
ใบกิจกรรมที่ 1	13
ใบความรู้ที่ 2	15
ใบกิจกรรมที่ 2	20
ใบกิจกรรมที่ 3	21
ภาคผนวก – แนวการตอบใบกิจกรรม	24
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1	25
เฉลยใบกิจกรรมที่ 2	27
เฉลยใบกิจกรรมที่ 3	28
แบบทดสอบหลังเรียน	31
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	34
บรรณานุกรม	35

คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

1. เอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 เรื่อง **พระธรรมนำชีวิต** สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังพัฒนาให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา สังคมศึกษา 5 เรื่อง **พระธรรมนำชีวิต** ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 7 เล่ม ดังนี้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สังฆคุณ 9 พุทธปณิธาน 4 และพุทธศาสนสุภาษิต

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต

ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การสวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิต และเจริญปัญญา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การเป็นศิษย์ที่ดีตามทศเบื่องขวาในทศ 6

2. เอกสารนี้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิด รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุดที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง เวลา 2 ชั่วโมง

3. ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองด้วยการตรวจคำตอบจากเฉลย

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิด รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 7 ชุด

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิด รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุดที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เป็นสื่อประกอบการแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เวลา 2 ชั่วโมง

3. ส่วนประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิด รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุดนี้ประกอบด้วย

- 3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 3.2 แบบทดสอบก่อนเรียน
- 3.3 เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
- 3.4 ใบความรู้ที่ 1
- 3.5 ใบกิจกรรมที่ 1
- 3.6 ใบความรู้ที่ 2
- 3.7 ใบกิจกรรมที่ 2
- 3.8 ใบกิจกรรมที่ 3

ภาคผนวก - แนวการตอบใบกิจกรรม

- 3.9 กระดาษคำตอบก่อนเรียน - หลังเรียน
- 3.10 เฉลยใบกิจกรรมที่ 1
- 3.11 เฉลยใบกิจกรรมที่ 2
- 3.12 เฉลยใบกิจกรรมที่ 3
- 3.13 แบบทดสอบหลังเรียน
- 3.14 เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้ใช้เวลาในการศึกษา 2 ชั่วโมง

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน

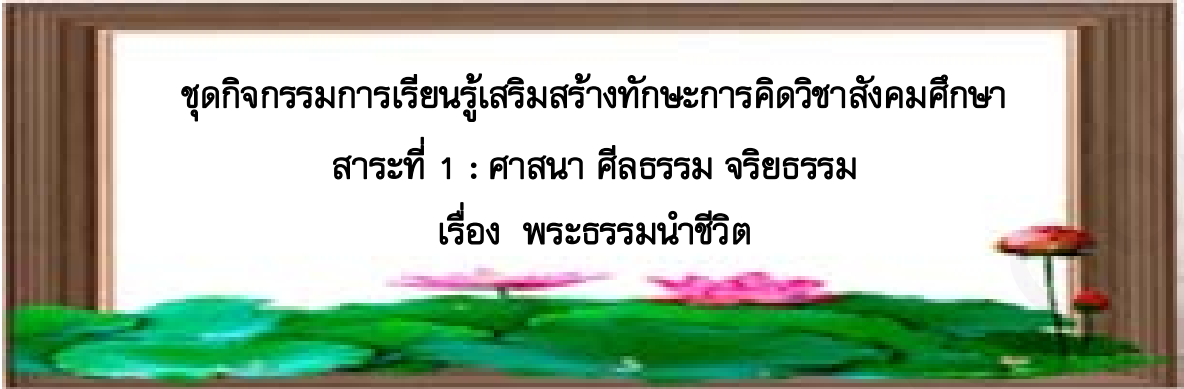
เอกสารเล่มนี้เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิด รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุดที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เป็นสื่อสำหรับ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 รายวิชา สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เวลา 2 ชั่วโมง และเป็นเอกสารที่นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนอ่านคำแนะนำ ทำตามคำชี้แจงแต่ละขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ นักเรียนจะได้รับความรู้อย่างครบถ้วน โดยปฏิบัติตาม ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าเมื่อจบบทเรียนแต่ละบทแล้วนักเรียนสามารถเรียนรู้อะไรได้บ้าง
2. ศึกษาเนื้อหาสาระในเอกสาร ตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและทำใบกิจกรรมที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นการทบทวนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษายิ่งขึ้น
3. ทำแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง
4. นักเรียนแต่ละคนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่เปิดดูเอกสารเฉลยก่อน
5. ถ้านักเรียนและผู้สนใจต้องการข้อมูล หรือเนื้อหาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด สามารถค้นคว้าได้จากเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรมที่ให้ไว้ท้ายเล่ม

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิดวิชาสังคมศึกษา

สาระที่ 1 : ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

เรื่อง พระธรรมนำชีวิต

ชุดที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานการเรียนรู้

- ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

- ม.3/3 อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พระธรรมนำชีวิต
ชุดที่ 1 พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

พระพุทธศาสนา
กับเศรษฐกิจพอเพียง
2 ชั่วโมง

พระพุทธศาสนา
กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระพุทธศาสนา
กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

สวัสดีครับ...เพื่อนๆ ผมจะมาชวนเพื่อนๆ
ร่วมกันเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผมจะคงเป็น
กำลังใจให้ครับ...

สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความสอดคล้องกันในการสามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทั้งของตนเอง ครอบครัว และสังคมประเทศชาติ เพื่อให้เกิดความสงบสุขและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้
2. บอกหลักธรรมคำสอนที่สำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้
3. อธิบายหลักการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนที่สำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

สาระการเรียนรู้

1. พระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. พระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน

แบบทดสอบก่อนเรียน ชุดที่ 1
เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ เวลา 10 นาที
2. เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสมีลักษณะอย่างไร

- ก. พึ่งตนเองได้ ผลิตเพื่อพอกินพอใช้
- ข. แข่งขันกันผลิต บริโภค และซื้อขาย
- ค. อาศัยหลักการสันโดษ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งรอบตัว
- ง. ผลผลิตที่ได้เป็นของส่วนกลางโดยนำมาแจกจ่ายอย่างทั่วถึงกัน

2. ความมีเหตุผล หมายถึงข้อใด

- ก. มองโลกกว้างไกลกล้าคิดกล้าตัดสินใจ
- ข. มีความรับผิดชอบในผลของการกระทำ
- ค. ตัดสินใจและกระทำโดยคำนึงถึงผลลัพธ์เป็นหลัก
- ง. ตัดสินใจและกระทำอย่างมีวิจารณญาณเป็นหลักเหตุและผล

3. ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึงข้อใด

- ก. กล้าเสี่ยงในการลงทุน
- ข. ยอมรับสภาพสังคมได้ทั้งสภาพดีและไม่ดี
- ค. ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ
- ง. มีความพร้อมที่จะเผชิญต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง

4. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสัมพันธ์กับหลักพระพุทธศาสนาต่อไปนี้ ยกเว้น ข้อใด

- ก. หลักสันโดษ
- ข. หลักความพอดี
- ค. หลักการบริโภคนิยม
- ง. หลักการพึ่งตนเอง

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไธสง

5. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระพุทธศาสนา
 - ก. การนำคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
 - ข. การเป็นผู้รู้จักพอในการบริโภคใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ
 - ค. การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยตามสมัยนิยม
 - ง. การเน้นการลดละเลิกอบายมุขในการดำเนินชีวิต
6. ใครเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการบริโภคที่พอเพียงได้ดีที่สุด
 - ก. ดาวเรืองพยายามไม่ฟุ่มเฟือย และบริจาคเงินบางส่วนทำบุญทำทานตามโอกาสต่างๆ
 - ข. เบญจมาศพยายามเก็บหอมรอมริบเงินที่ได้มาทุกบาททุกสตางค์
 - ค. ผกากรองพยายามทำให้รายรับมีเท่ากับรายจ่ายในแต่ละเดือน
 - ง. ชบาหารรายได้พิเศษเพื่อที่จะซื้อของใช้ส่วนตัวที่อยากได้
7. การพัฒนาที่ยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาอย่างไร
 - ก. การพัฒนาแล้วไม่ต้องพัฒนาอีก
 - ข. การพัฒนาให้เป็นไปตามกระแสโลก
 - ค. การพัฒนาที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง
 - ง. การพัฒนาตามขีดความสามารถของทรัพยากรธรรมชาติ
8. พฤติกรรมของบุคคลใดสอดคล้องกับหลักการพัฒนาชีวิตในด้านปัญญา
 - ก. สมหญิงส่งการบ้านตรงตามกำหนดทุกครั้ง
 - ข. รุ่งนภาใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการฝึกฝนทำโจทย์ข้อสอบและอ่านหนังสือเพิ่มเติม
 - ค. วิมลติดตามฟังเพลงไทยสากลที่กำลังเป็นที่นิยมจากคลื่นวิทยุ 89.75 อยู่เสมอ
 - ง. ศศิธรอ่านข่าวบนแท็บเล็ตจากหนังสือพิมพ์ทุกวัน เพื่อติดตามข่าวดาราดาวที่ตัวเองชื่นชอบ
9. พุทธศาสนสุภาษิตข้อใดสอดคล้องกับความหมายของคำว่า “สันโดษ”
 - ก. ชี้อ้างจับตักแตน
 - ข. เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง
 - ค. รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี
 - ง. นกน้อยทำรังแต่พอตัว
10. เพราะเหตุใดระบบเศรษฐกิจแบบตะวันตกจึงไม่เหมาะสมกับสังคมไทยมากที่สุด
 - ก. อาจทำให้เมืองไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเพราะมีทรัพยากรธรรมชาติไม่เพียงพอ
 - ข. เพราะทำให้เกิดลัทธิบริโภคนิยม และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจแบบไม่ยั่งยืน
 - ค. ทำให้คนจำนวนหนึ่งหันไปหากระแสทุนนิยม
 - ง. เพราะทำให้มีการค้าขายแบบเสรีจนเกินไป

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดที่ 1 พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเลือกคำตอบในแบบทดสอบ แล้วทำเครื่องหมาย X ลงใน ☐ ในข้อ
ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม	10
คะแนนที่ได้	

ผลการประเมิน

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ พอใช้

☐ ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง 9 - 10 อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

คะแนนระหว่าง 7 - 8 อยู่ในเกณฑ์ ดี

คะแนนระหว่าง 5 - 6 อยู่ในเกณฑ์ พอใช้

คะแนนระหว่าง 0 - 4 อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดที่ 1 พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตรวจสอบคำตอบของการทดสอบก่อนเรียนจากการเฉลย ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1	X			
2				X
3				X
4			X	
5			X	
6	X			
7			X	
8		X		
9				X
10		X		

ผลการทดสอบก่อนเรียนเป็นกำลังใจบ้างคะนักเรียน ได้ที่คะแนน
เรามาเริ่มเรียนกันเลงดีกว่านะคะ.....

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง พระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง (Self-Sufficiency Economy) เป็นพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่พลนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และภายหลังเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540 พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้พลนิกรชาวไทยนำพระราชดำรัสดังกล่าวไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง มีคุณธรรม และยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า "เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า พอมีพอกิน ถ้าแต่ละคนพอมีพอกินก็ใช้ได้ ถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี ประเทศไทยในสมัยก่อนนี้พอมีพอกิน แต่มาสมัยนี้ชักมีไม่พอกินแล้ว จึงต้องมโนนโยบายที่จะนำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคนมีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา แม้บางสิ่งบางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ"

ลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะ ดังนี้

1. **พึ่งตนเอง** เศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจที่เลี้ยงตัวเองได้หรือพึ่งตัวเองได้ เริ่มผลิตเพื่อพอกินพอใช้ในครัวเรือน หรือในชุมชน ที่เหลือจึงเอาออกขายหรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าอย่างอื่น ที่ตนผลิตไม่ได้ ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่หรือทั้งหมดได้จากท้องถิ่น เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตก็ใช้ประเภทที่เข้ากันได้กับทรัพยากรในท้องถิ่น แต่มีได้หมายความว่าไม่พึ่งพาโลกภายนอกเลย คงยังต้องพึ่งพาอยู่ แต่ก็น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ความผันผวนในโลกเศรษฐกิจภายนอกจะส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นน้อยมาก

2. **เดินสายกลาง** ระบบเศรษฐกิจกระแสหลัก คือทุนนิยมหรือเสรีนิยม หรือโลกาภิวัตน์นั้น เป็นระบบที่เน้น "บริโภคนิยม" คือ กระตุ้นคนให้กินมากๆ ใช้มากๆ ยิ่งมากยิ่งดี อะไรที่ตนไม่มีหรือผลิตไม่ได้ก็ผลิตสิ่งที่โลกภายนอกต้องการ แล้วนำไปขายแลกเปลี่ยนกัน เศรษฐกิจกระแสหลักนี้ถือว่าสิ่งที่มีค่าสูงสุดในชีวิตคนนั้นคือได้บริโภคสูงสุด สิ่งอื่นๆ มีค่าน้อยกว่า

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไธสง

เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเดินทางสายกลาง คือ ความพอประมาณเป็นสำคัญ ความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจนั้นเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นความจำเป็นพื้นฐาน แต่ชีวิตจะต้องสมดุล มีสิ่งต่างๆ อีกหลายอย่างที่มีค่าไม่น้อยกว่าการบริโภค เช่น ความสงบสุข ศิลปะ กีฬา การได้แสดงออกซึ่งความสามารถที่มีอยู่ในตัว เป็นต้น เศรษฐกิจพอเพียงยอมรับว่า ถ้าไม่มีปัจจัย 4 คนเราอยู่ไม่ได้ แต่เมื่อได้ปัจจัย 4 ครบแล้ว การบริโภคควรยึดทางสายกลาง คือไม่ตั้งเป้าที่จะบริโภคสูงสุด แต่ก็มีชีวิตที่สูงกว่าปัจจัย 4 ได้ ถ้ายังอยู่ในขอบเขตของการพึ่งตนเอง และไม่หมกมุ่นกับการบริโภคจนเกินไป และที่สำคัญคือต้องไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น

3. **ไม่เน้นการแข่งขัน** เศรษฐศาสตร์กระแสหลักเน้นการแข่งขันที่จะได้บริโภคสูงสุด เพราะการบริโภค(ทางวัตถุ)นั้น คนหนึ่งได้คนอื่นจะเสีย ในเศรษฐศาสตร์กระแสหลักนั้น การแข่งขันทำให้นักุเป็นปฏิปักษ์กัน ส่วนในเศรษฐกิจแบบพอเพียงนั้น เนื่องจากมีได้ถือว่าการบริโภคสูงสุดเป็นจุดหมายปลายทาง การแข่งขันเป็นการแข่งขันกับตัวเอง แม้จะมีการแข่งขันกับผู้อื่นอยู่บ้างก็ดูไม่เหมือนเข้มข้นเหมือนในเศรษฐกิจกระแสหลัก การร่วมมือกันต่างหากที่จะช่วยให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองและเดินสายกลางได้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญา และมีความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. **ทางสายกลาง** หมายถึง การดำรงอยู่ในความไม่ประมาท พึ่งตนเองให้มากขึ้นในทุกระดับ
2. **ความสมดุลและความยั่งยืน** หมายถึง การพัฒนาในลักษณะองค์รวม มีความพอดี มีความเหมาะสม มีความหลากหลายและกลมกลืน มีความยั่งยืน ปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
3. **ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล** หมายถึง ความไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักพอ มีเหตุผล มีความพอประมาณ
4. **การมีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก** หมายถึง มีความรอบรู้และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง จากสิ่งแวดล้อมภายนอก สามารถป้องกันหรือลดผลกระทบอันเกิดจากความผันผวนหรือความผันผวนของโลกภายนอกได้
5. **การเสริมสร้างคุณภาพคน** หมายถึง ความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีไม่ตรีจิตเอื้ออาทร ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีวินัย พัฒนาปัญญาความรู้อย่างต่อเนื่อง

การเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มาภาพ : <http://www.sa-ardnonngam.com/gallery/20418.html>

พุทธธรรมกับเศรษฐกิจพอเพียง

แนวความคิดของเศรษฐกิจพอเพียงนี้สอดคล้องกับหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง พระพุทธศาสนาสอนว่าสิ่งดีมีค่าที่สุดในชีวิตนั้นคือความสงบทางใจและการหลุดพ้นจากสิ่งชั่วร้ายภายนอกมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ พุทธธรรมสอนให้พึ่งตัวเองให้มากที่สุด ไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ ที่จะช่วยเราได้ นอกจากการกระทำของเราเอง ทุกคนเคยได้ยินคำสอนเรื่อง **"ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน"** ซึ่งเป็นคำสอนที่เป็นความจริงอย่างยิ่ง หากหวังพึ่งแต่คนอื่น สิ่งอื่น วันหนึ่งปัญหาที่จะเกิดขึ้น

พระพุทธศาสนาสอนให้เราเดินสายกลางและเรียกหลักนี้ว่า **มัชฌิมาปฏิปทา** ก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้ พระองค์เคยทดลองวิธีการต่างๆ ที่คนในสมัยนั้นเชื่อกัน เคยทรมานตัวเอง อดอาหารจนเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก นี่เป็นสิ่งที่สุดขั้วข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งนั่นก็คือ การมัวเมาไปกับความสุขทางเนื้อหนัง ทรงพบว่าทั้งสองนี้ไม่นำไปสู่การตรัสรู้ จึงไปทดลองปฏิบัติทางสายกลางปรากฏว่าได้ผล ทางสายกลางนำไปสู่สัจธรรม นี่คือทางสายกลางดั้งเดิม แต่เราประยุกต์หลักดั้งเดิมนี้ได้กับทุกอย่าง พระพุทธศาสนามีได้ปฏิเสธความสุขทางกาย แต่เตือนให้ระมัดระวังเพราะความสุขทางวัตถุเป็นสิ่งที่ไม่จีรัง และมีใช้ความสุขชนิดเดียวที่มนุษย์รู้จักได้

พระพุทธศาสนามีได้ปฏิเสธความมั่งคั่ง หากความมั่งคั่งนั้นได้มาจากการไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น ความหรรษาฟุ้งเฟ้อก็ไม่มีอะไรผิดสำหรับคนทั่วไปที่ยังเป็นปุถุชน แต่ต้องระลึกเสมอว่า อาจเสื่อมสลายไปได้ในวันหนึ่ง พระพุทธศาสนามีได้เชิดชูความยากจน แต่การที่จะพ้นจากความยากจนนั้นต้องเป็นไปโดยชอบ

พระพุทธศาสนาสอนเรื่องสันโดษ สันโดษมิได้แปลว่า มกน้อยอย่างที่คนเข้าใจ **สันโดษ** แปลว่า ยินดีในสิ่งที่ตนหามาได้และเป็นคนอย่างชอบธรรม ความมกน้อยเป็นธรรมของผู้สละโลกถือบวช แต่ชาวบ้านแสวงหาความสุขจากวัตถุให้มากขึ้นได้หากเกิดจากความขยันหมั่นเพียรของตนและไม่เบียดเบียนตนหรือผู้อื่น ผู้ที่ทำงานพิเศษตอนเย็นเพื่อให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ดีขึ้น มิได้ทำอะไรผิดจากพุทธธรรมหากเดินทางสายกลาง เราต้องเตือนตนเองเสมอว่า ต้องรู้จักพอ รู้จักประมาณว่าแค่ไหนพอเพียง ซึ่งคนแต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน

พระพุทธศาสนาสอนให้คนแข่งขันกัน แต่แข่งขันในการทำกุศล มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ชัยชนะที่ได้จากการทำศีลธรรม มิใช่สิ่งที่จะได้รับการสรรเสริญจากพระพุทธศาสนา การแก่งแย่งประหัดประหารกันนั้นเกิดจากความโลภ พระพุทธศาสนาสอนให้ระงับและลดความโลภเพื่อความเป็นศัตรูในหมู่มนุษย์จะได้น้อยลง

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไธสง

ในพระพุทธศาสนามีหลักธรรม ซึ่งสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี ดังนี้

1) สันโดษ

สันโดษ มิได้แปลว่ามกน้อยดังที่เข้าใจกันทั่วไป แต่สันโดษ หมายถึง ความพอใจในของของตน คือ พอใจในสิ่งที่ตนมีและหามาได้โดยชอบธรรม คนที่มีความสันโดษมิใช่คนที่อยู่เฉยๆ ไม่ยอมทำอะไร ทั้งๆ ที่ตนมีความสามารถที่จะทำและสิ่งที่จะทำนั้นเป็นการสุจริต สันโดษมี 3 อย่าง ดังนี้

(1) *ยถาลภสสันโดษ* หมายถึง ความยินดีตามที่ได้มาโดยชอบธรรม คือได้อะไรมาเท่าใด ก็ยินดีเท่านั้น แต่ถ้าต้องการให้ได้มากกว่านั้นก็ใช้ความพยายามที่ไม่เป็นการเบียดเบียนคนอื่นหรือทำให้คนอื่นเดือดร้อน

(2) *ยถาลสสันโดษ* หมายถึง ความยินดีตามกำลังที่ตนมีอยู่ คนเราเกิดมามีกำลังความสามารถไม่เท่ากัน ก็ควรจะรู้จักประมาณกำลังของตน คนที่ไม่รู้จักประมาณความสามารถของตนนั้นชีวิตจะไม่เป็นสุข

(3) *ยถาสารูปสันโดษ* หมายถึง ความยินดีตามสมควรแก่ภาวะความเป็นอยู่ของตน ความเป็นอยู่ของคนจะให้เหมือนกันหมดย่อมเป็นไปไม่ได้ แต่นั่นมิได้หมายความว่าเราจะต้องงอมืองอเท้าอย่างเดิมตลอดไป

ดังนั้นความรู้จักพอหรือสันโดษจึงมิได้หมายถึง ความเกียจคร้าน ไม่แสวงหาอะไรเพิ่มเติมให้แก่ชีวิต แต่หมายความว่าในการพยายามแสวงหาสิ่งใหม่ให้กับตนนั้นต้องรู้จักประมาณว่าเป็นไปได้เพียงใดและถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือไม่ คนสันโดษมิใช่คนมกน้อย แต่คือคนที่ต้องการสิ่งที่พอเหมาะกับกำลังความสามารถของตนและสิ่งที่ชอบ บางคนเป็นคนเกียจคร้าน แต่มีความรู้ความสามารถ จึงไม่ยอมทำงานหรือไม่ยอมทำงานให้มากขึ้น เพื่อตนเองและครอบครัวจะได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม อย่างนี้ไม่เรียกว่าสันโดษ แต่เรียกว่าเกียจคร้าน

2) ความมกน้อย

มีคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาคำหนึ่งคือ **"อัปปิจฉตา"** แปลว่า ความต้องการน้อยหรือความมกน้อย ธรรมข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้พระภิกษุสงฆ์ยึดถือ พระสงฆ์นั้นจำต้อง "มกน้อย" มิฉะนั้นจะไม่มีเวลาศึกษาพระธรรมคำสอนและเผยแผ่พระพุทธศาสนา คุฤห์สถจึงไม่จำเป็นต้องมกน้อย ชาวบ้านสามารถแสวงหาเงิน แสวงหาเกียรติได้ หากได้มาโดยวิธีการที่ชอบ พระพุทธศาสนามีได้สอนให้ชาวบ้าน "มกน้อย" และมีได้สอนให้ "มกมาก" จนต้องทุจริตหรือทำเกินวิสัยของตน แต่สอนให้อยากได้ในสิ่งที่ควรได้คือสันโดษนั่นเอง

ใบกิจกรรมที่ 1

เรื่อง หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และบันทึกลงในแบบบันทึกกิจกรรม

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1

ความพอประมาณ

.....

ความมีเหตุผล

.....

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี.....

.....

เงื่อนไขความรู้

.....

เงื่อนไขคุณธรรม

.....

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง ลงในตารางต่อไปนี้

ลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง		
พึ่งตนเอง	เดินสายกลาง	ไม่เน้นการแข่งขัน
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(พิจารณาคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาแบบยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายของ “พัฒนา” ว่าเป็น “ทำให้เจริญ” ดังนั้นการพัฒนาจึงหมายถึง การทำให้เจริญ

“การพัฒนา” หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำให้สิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่ง การพัฒนามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่งหมายว่า ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่า ลักษณะเก่า สภาพเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวเอง เพียงแต่ว่าจะมีปัญหามาก หรือปัญหาน้อย

ถ้าหากตีความหมายการพัฒนา จะสามารถตีความหมายได้ 2 นัย คือ

1. “การพัฒนา” ในความเข้าใจแบบสมัยใหม่ หมายถึงการทำให้เจริญในด้านวัตถุ รูปแบบ และในเชิงปริมาณ เช่น ถนนหนทาง ตึกกรามบ้านช่อง ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ เป็นต้น
2. “การพัฒนา” ในแง่ของพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ โดยเน้นในด้านคุณภาพชีวิตและหลักของความถูกต้องพอดี ซึ่งให้ผลประโยชน์สูงสุด ความกลมกลืน และความเกื้อกูลแก่สรรพชีวิต โดยไม่เบียดเบียน ทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตเกิดปัญหาในการตอบสนองความต้องการของตนเอง (นิยามของคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา)

การพัฒนาที่ยั่งยืนรวมความถึง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน โครงการพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอะไรที่ไกลกว่าเพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดีทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมาและยังทำกันอยู่หลายแห่ง ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน อยู่ดีกินดี และอยู่เย็นเป็นสุข

เศรษฐกิจเชิงพุทธกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมของประเทศไทยที่ผ่านมา ก่อให้เกิดการแข่งขันด้านการผลิตสิ่งของเครื่องใช้เป็นจำนวนมาก มีการส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิ่งของหรือวัตถุเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย และปรนเปรอความสุขของตน ก่อให้เกิดลัทธิ “วัตถุนิยม” ก่อให้เกิดหนี้สินจำนวนมากมาย ลัทธินี้เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในลักษณะที่ทำให้สังคมเป็น “สังคมบริโภคนิยม” ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ลำบากเพิ่มมากขึ้น ความเชื่อที่ว่า การส่งเสริมความสุข โดยการให้ทางวัตถุจึงเป็นการเพิ่ม “ความสุข” อย่างปฏิเสธไม่ได้ แนวคิด “เศรษฐกิจเชิงพุทธ” จึงเป็นแนวคิดที่จะแก้ไขปัญหานี้ “ความสุข” ที่สังคมไทยเผชิญอยู่ ซึ่งพระพุทธเจ้าท่านได้สอนหลักธรรมเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. **ทฤษฎีมัมมิกัตตะ** เป็นข้อปฏิบัติสำคัญที่ทำให้เกิดผล คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้มีทรัพย์สินเงินทองพึ่งตนเองได้ เรียกว่าธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน บางทีเรียกว่า “หัวใจเศรษฐกิจ” โดยมีคำย่อคือ “อุ” “อา” “กะ” “สะ” มี 4 อย่าง ดังนี้

1) **อุฏฐานสัมปทา (อุ)** หมายถึง การถึงความพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้ปัญญาไตร่ตรองพิจารณาหาวิธีการที่แยบคายในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักดำเนินการด้านเศรษฐกิจ ทำการงานประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

2) **อารักขสัมปทา (อา)** หมายถึง การถึงพร้อมด้วยการรักษา สามารถปกป้องคุ้มครองรักษาทรัพย์สินที่หามาได้ไม่ให้สูญหายหรือเสียหายไปด้วยภัยต่างๆ

3) **กัลยาณมิตตตา (กะ)** หมายถึง การรู้จักคบคนดีหรือมีกัลยาณมิตร ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ช่วยให้เจริญก้าวหน้าในวงการอาชีพนั้นๆ ทำให้รู้เห็นช่องทางและโอกาสต่างๆ ในการทำงานทันต่อเหตุการณ์ ตลอดจนรู้จักปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนอย่างถูกต้อง ไม่ถูกมิตรชั่วชักจูงไปในทางอบายมุข ซึ่งจะทำให้ทรัพย์สินไม่เพิ่มพูนหรือมีแต่จะหดหายไป

4) **สมชีวิตา (สะ)** หมายถึง ความเป็นอยู่พอดี หรือความเป็นอยู่สมดุล คือเลี้ยงชีพแต่พอดี ไม่ให้ฟุ่มเฟือย ไม่ให้ฝืดเคือง ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีเหลือเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น

2. **โควิภาค 4** เป็นวิธีการจัดสรรทรัพย์ในการใช้จ่าย โดยจัดสรรทรัพย์ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1) **แบ่ง 1 ส่วน** เพื่อใช้บริโภคเลี้ยงตนเองให้เป็นสุข เลี้ยงดูครอบครัวและคนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นสุข และใช้ทำความดี บำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณะ

2) **แบ่ง 2 ส่วน** เพื่อจัดสรรไว้สำหรับลงทุนประกอบกิจการงานต่างๆ

3) **แบ่ง 1 ส่วน** เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น เช่น เมื่อเกิดอุบัติเหตุ เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไธสง

3. โภคาทิยะ 5 คือ เมื่อมีทรัพย์สิ้น ควรนำมาใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต มีดังนี้

- 1) ใช้จ่ายทรัพย์เลี้ยงดูตนเอง รวมถึงการเลี้ยงดูครอบครัว มารดาบิดา ให้เป็นสุข
- 2) ใช้ทรัพย์นั้นบำรุงเลี้ยงมิตรสหาย ผู้ร่วมกิจการงานให้เป็นสุข
- 3) ใช้ป้องกันภัยอันตรายต่างๆ เช่น ใช้ซื้อสิ่งของต่างๆ เพื่อป้องกันภัยจากขโมย
- 4) ทำพละ คือ การสละ บำรุง สงเคราะห์ 5 อย่าง ได้แก่
 - 4.1 อติพละ ใช้ต้อนรับแขก คนที่ไปมาหาสู่ เป็นเรื่องของการปฏิสังขาร
 - 4.2 ญาติพละ ใช้สงเคราะห์ญาติ
 - 4.3 ราชพละ เช่น ใช้บำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากร
 - 4.4 เทวตพละ บำรุงเทวดา คือ สิ่งที่เคยพนันถือตามลัทธิความเชื่อหรือตามขนบธรรมเนียมของสังคม
 - 4.5 ปุพฺพเปตพละ ทำบุญอุทิศให้แก่บุพการี ท่านที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณ
- 5) บำรุงสมณะพราหมณ์ คือ พระสงฆ์ผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ผู้ฝึกฝนพัฒนาตนเอง

ไม่ประมาทมัวเมา ผู้ที่จะดำรงธรรมไว้ให้แก่สังคม

4. กามโกศ หรือคนครองเรือน 10 ในที่นี้จะแบ่งตามลักษณะการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ แยกประเภทคนครองเรือนตามลักษณะเด่น มี 10 ประเภท ดังนี้

- 1) ดูจากการแสวงหาทรัพย์ว่าได้มาอย่างไรด้วยวิธีการอย่างไร คือ ดูว่าคนนั้นแสวงหาทรัพย์มาโดยชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรม โดยการกดขี่ข่มเหงคนอื่นหรือไม่
- 2) พิจารณาในแง่การใช้จ่ายทรัพย์ว่า ใช้ให้เป็นประโยชน์และทำให้เกิดคุณประโยชน์ต่างๆ หรือไม่ เช่น ใช้จ่ายทรัพย์เลี้ยงดูตนเอง เลี้ยงครอบครัวให้เป็นสุข เพื่อแผ้วถางปัน ทำสิ่งดีงามมีคุณค่าบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ
- 3) ดูที่สภาพจิตใจว่าเป็นอย่างไร คือดูว่า ในการเกี่ยวข้อง ครอบครอง ใช้จ่ายปฏิบัติต่อทรัพย์สินนั้น เขามีจิตใจหมกมุ่นมัวเมา กระวนกระวายใจ เป็นห่วงกังวล มีความทุกข์จากการมีทรัพย์ที่เรียกว่า เป็นทาสของทรัพย์หรือมีจิตใจที่เป็นอิสระ เป็นนายของทรัพย์ อยู่โดยมีจิตใจที่เป็นสุข ใช้ทรัพย์ทำประโยชน์ที่ควรใช้ และไม่ต้องเป็นทุกข์ทรมานเพราะทรัพย์นั้น

5. สุขของคฤหัสถ์ 4 คือ คนครองเรือนควรจะมีความสุข 4 ประการ ซึ่งคนครองเรือนควรจะพยายามให้เข้าถึงให้ได้ มีดังนี้

- 1) **อัตถิสุข** คือ สุขเกิดจากการมีทรัพย์เป็นหลักประกันของชีวิต โดยเฉพาะความอุ่นใจ ปลอบปลื้มภูมิใจว่าเรามีทรัพย์ที่หามาได้ด้วยกำลังของตนเอง

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไธสง

2) **โรคสุข** คือ สุขเกิดจากการบริโภคทรัพย์ หรือใช้จ่ายทรัพย์ คือ รู้จักใช้จ่ายทรัพย์นั้นให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของตน เลี้ยงดูบุคคลอื่น และทำประโยชน์สุขต่อผู้อื่นและสังคม

3) **อนณสุข** คือ สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ ไม่ต้องทุกข์ใจ เป็นกังวลใจเพราะมีหนี้สินติดค้างใคร

4) **อนวัชสุข** คือ สุขเกิดจากความประพฤติที่ไม่มีโทษ คือ มีกายกรรม วาจากรรม มโนกรรมที่สุจริตที่ใครจะว่ากล่าวติเตียนไม่ได้ มีความบริสุทธิ์ และมีความมั่นใจในการดำเนินชีวิตของตน

6. **อัตตา หิ อัตตโน นาโถ (ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน)** เป็นพุทธศาสนสุภาษิตที่มุ่งเน้นให้พึ่งตนเองในการทำมาหาเลี้ยงชีพ ในการสร้างฐานะ และการเก็บรักษาทรัพย์ที่หามาได้ เพื่อใช้จ่ายใช้สอยในยามจำเป็น นอกจากเป็นที่พึ่งแห่งตนแล้วจะต้องเป็นที่พึ่งของบุคคลอื่นด้วย นอกจากในระดับบุคคลแล้ว ยังมุ่งเน้นให้การพัฒนาประเทศชาติให้พึ่งตนเองในลักษณะ **"เศรษฐกิจพอเพียง"** นั่นคือการพัฒนาที่ไม่อิงเศรษฐกิจโลกจนเกินไป

7. **หลักสันโดษ** เป็นความพอใจหรือความยินดีในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ หลักการนี้มุ่งให้บุคคลพึงพอใจในสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ตนเองได้มาและใช้จ่ายในสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ หลักสันโดษนี้มุ่งเน้นให้บุคคลรู้จักประมาณ ได้แก่ การประหยัดและรู้จักออม ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อเพื่อความเป็นอย่างสงบเรียบง่าย และโปร่งใสไม่ทะเลาะเบาะแว้งต่อสู้อย่างรุนแรงกับผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

8. **หลักสัปปุริสธรรม 7** โดยเฉพาะในหลักของ **"มัตตัญญูตา"** คือ **รู้จักประมาณในการบริโภค** การรู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ซึ่งเป็นหลักให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง

9. **การปฏิบัติตนในทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา)** เป็นการรู้จักการดำเนินชีวิตให้เกิดความพอดีเป็นแนวทางของการแก้ทุกข์ที่เรียกว่า **"อริยมรรคมีองค์ 8"** โดยมุ่งเน้นให้มีความสุขกายและสุขใจไปด้วย

พุทธศาสนากับการพัฒนาแบบยั่งยืนในสังคมไทย

ในการพัฒนาแบบยั่งยืนในสังคมไทย ตามแนวทางพุทธศาสนานั้น **จะเน้นการพัฒนาคนเป็นหลัก** ในการพัฒนาคนนั้น สิ่งสำคัญของการพัฒนาคือ **ปัญญา** เพราะทำให้รู้จักสิ่งทั้งหลายและรู้ว่าจะปฏิบัติต่อสิ่งนั้นอย่างไร การพัฒนาจะเป็นไปพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน คือ

1. **พัฒนาพฤติกรรม(ศีล)** หรือวิถีการใช้ชีวิต ตลอดจนการทำมาหาเลี้ยงชีพ ในการพัฒนาด้านนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคนให้มีศีล คือ วินัย เพราะวินัย เป็นตัวการเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไธสง

2. พัฒนาด้านจิตใจ(สมาธิ) เช่น พัฒนาคุณธรรม ความเข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจและสภาพจิตใจที่ดียิ่งขึ้น รวมทั้งความสุข

3. พัฒนาด้านปัญญา(ปัญญา) คือความรู้ความเข้าใจต่างๆ รวมทั้งแนวความคิด ทักษะคิด และค่านิยม ในการฝึกฝนหรือพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ ทำได้โดยรู้จักวินัย ใฝ่ตรง ตรวจสอบ โดยอาศัยเหตุผล เพื่อให้เข้าใจความเป็นจริงที่เป็นสากลของสิ่งทั้งปวง

การพัฒนาทั้ง 3 ด้านนี้จะต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งหากพัฒนาได้ทั้งสามด้านแล้ว จะทำให้ชีวิตมีแต่ความดีงาม ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าถึงอิสรภาพและสันติสุขที่แท้จริง การพัฒนาหรือการฝึกฝนทั้ง 3 ด้านนี้ เราเรียกว่า ไตรสิกขา ซึ่งประกอบไปด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง

ใบกิจกรรมที่ 2
เรื่อง หลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ให้นักเรียนอธิบายหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเขียนอธิบาย
ลงในกรอบด้านล่างมาพอสังเขป

หลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

ใบกิจกรรมที่ 3

เรื่อง หลักธรรมคำสอนที่สำคัญกับการนำไปประยุกต์ใช้
เพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1

ให้นักเรียนเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งยกตัวอย่างหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตนดังกล่าวลงในตารางที่กำหนดให้

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการปฏิบัติตน	ตัวอย่างหลักธรรม ที่สอดคล้อง
1. พึ่งตนเอง
2. เดินสายกลาง
3. ไม่นั่นการแข่งขัน

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไชยสง

การพัฒนาอย่างยั่งยืน	แนวทางการปฏิบัติตน	ตัวอย่างหลักธรรม ที่สอดคล้อง
1. ด้านพฤติกรรม
2. ด้านจิตใจ
3. ด้านปัญญา

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไธสง

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 2

บุคคลต่อไปนี้สามารถนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร จงแสดงความคิดเห็น

กรณีศึกษาที่ 1

แสงเดือนอยากมีธุรกิจเป็นของตนเอง จึงกู้เงินมาเป็นจำนวนมากเพื่อทำร้านอาหาร สุดท้ายไม่ประสบความสำเร็จและไม่สามารถใช้เงินคืนตามกำหนดสัญญาได้

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 2

วิชาญอพยพย้ายถิ่นจากจังหวัดนครราชสีมาบ้านเกิดเข้ามาทำงานในโรงงานที่กรุงเทพฯ วิชาญได้ค่าแรงต่ำมาก ที่อยู่อาศัยแออัด ประสบปัญหามลภาวะในกรุงเทพฯ และยังไม่ได้อยู่กับครอบครัวอย่างอบอุ่นเหมือนที่เคย

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

ภาคผนวก

ใบกิจกรรมที่ 1

เรื่อง หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และบันทึกลงในแบบบันทึกกิจกรรม

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1

ความพอประมาณ ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ซึ่งเป็นลักษณะการดำเนินชีวิตแบบไม่เบียดเบียนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล ทุกการกระทำจะต้องผ่านการตัดสินใจที่พิจารณาด้วยสติอย่างมีเหตุผล ตลอดจนคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าวอย่างรอบคอบด้วย

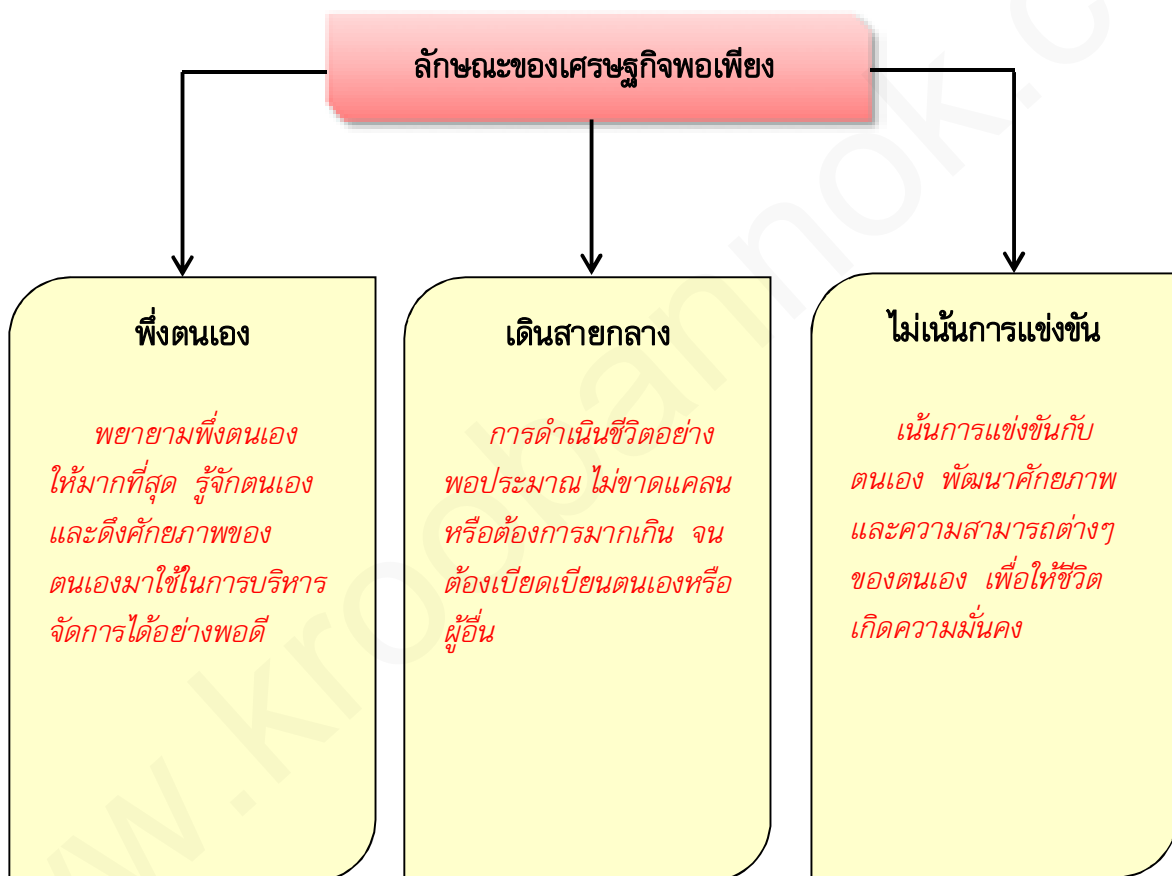
การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การเตรียมพร้อมรับกับผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น การรู้จักประหยัดอดออมเพื่อเก็บเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น เป็นต้น

เงื่อนไขความรู้ การคิด การตัดสินใจ กระทำสิ่งต่างๆนั้น ต้องอาศัยความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาพิจารณาในการวางแผนและปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง อันจะทำให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ

เงื่อนไขคุณธรรม มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความพากเพียรในการทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง ลงในตารางต่อไปนี้

(พิจารณาคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบกิจกรรมที่ 2

เรื่อง หลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ให้นักเรียนอธิบายหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเขียนอธิบายลงในกรอบด้านล่างมาพอสังเขป

หลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ

หลักของการพัฒนาตัวบุคคล โดยพัฒนาบุคคลให้มีปัญญา และการพัฒนานั้นจะต้องเป็นไปพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน คือ

1. พัฒนาพฤติกรรม(ศีล) หรือวิถีการใช้ชีวิต ตลอดจนการหาเลี้ยงชีพ โดยการพัฒนาด้านนี้ คือต้องพัฒนาคนให้มีศีล คือ วินัย เพราะวินัย เป็นการเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา
 2. พัฒนาด้านจิตใจ(สมาธิ) โดยพัฒนาคุณธรรม ความเข้มแข็ง ความมั่นคงของจิตใจและมีจิตที่ดีงาม
 3. พัฒนาด้านปัญญา(ปัญญา) โดยเน้นพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจต่างๆ อีกทั้งแนวความคิด ทักษะคดี และค่านิยม รู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรอง ตรวจสอบสิ่งต่างๆ โดยอาศัยหลักเหตุผล เพื่อให้เข้าใจความเป็นจริงของสิ่งทั้งปวง
- เมื่อบุคคลพัฒนาปัญญาและนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ร่วมด้วย ก็จะทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และยั่งยืน

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

ใบกิจกรรมที่ 3

เรื่อง หลักธรรมคำสอนที่สำคัญกับการนำไปประยุกต์ใช้
เพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1

ให้นักเรียนเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งยกตัวอย่างหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตนดังกล่าวลงในตารางที่กำหนดให้

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการปฏิบัติตน	ตัวอย่างหลักธรรมที่สอดคล้อง
1. พึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none">- การปลูกพืชผักสวนครัวไว้ใช้ประกอบอาหาร หากเหลือก็นำออกขายเพิ่มรายได้- การฝึกฝนพัฒนาตนเองด้วยการทำกรบ้านด้วยตนเอง ไม่ลอกงานของผู้อื่น ฯลฯ	หลักสันโดษ
2. เดินสายกลาง	<ul style="list-style-type: none">- รู้จักประมาณตนในการใช้จ่าย เช่น อาหารการกิน เสื้อผ้า เป็นต้น- ฝึกการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้รู้ถึงสถานะทางการเงิน ฯลฯ	หลักมัชฌิมาปฏิปทา
3. ไม่นั่นการแข่งขัน	<ul style="list-style-type: none">- ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่นเมื่อเขาได้ดี หรือมีฐานะดีกว่า- มุ่งมั่นขยันหมั่นเพียรในการเรียนและการทำงาน ฯลฯ	หลักสันโดษ

เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นางประทุม เต๋อไธสง

การพัฒนาอย่างยั่งยืน	แนวทางการปฏิบัติตน	ตัวอย่างหลักธรรม ที่สอดคล้อง
1. ด้านพฤติกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกตนเองให้เป็นผู้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนและสังคม - มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงชีพด้วยอาชีพชอบ - มีวินัยทางการเงินที่ดี - การรู้จักคบเพื่อนที่ดี <p>ฯลฯ</p>	ทิวฐธัมมิกัตถะ
2. ด้านจิตใจ	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกจิตใจของตนให้มีความดีงามอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ เข้มแข็งกับทุกปัญหาที่พบ - มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีและหามาได้ด้วยความสุจริต <p>ฯลฯ</p>	หลักสันโดษ
3. ด้านปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นขยันในการศึกษาเล่าเรียน - เมื่อพบเจอปัญหาไม่ท้อถอย ตั้งสติและใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองด้วยหลักเหตุผล <p>ฯลฯ</p>	<p>1. อัตตา หิ อัตตโน นาโถ (ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน)</p> <p>2. ทิวฐธัมมิกัตถะ</p>

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 2

บุคคลต่อไปนี้อาจนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร จงแสดงความคิดเห็น

กรณีศึกษาที่ 1

แสงเดือนอยากมีธุรกิจเป็นของตนเอง จึงกู้เงินมาเป็นจำนวนมากเพื่อทำร้านอาหาร สุดท้ายไม่ประสบความสำเร็จและไม่สามารถใช้เงินคืนตามกำหนดสัญญาได้

แสงเดือนควรรู้จักความพอดี ไม่โลภมาก พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ลงทุนตามจำนวนเงินเท่าที่มี ทำธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อตั้งตัวได้แล้วจึงค่อยขยายให้ใหญ่ขึ้น

กรณีศึกษาที่ 2

วิชาญอพยพย้ายถิ่นจากจังหวัดนครราชสีมาบ้านเกิดเข้ามาทำงานในโรงงานที่กรุงเทพฯ วิชาญได้ค่าแรงต่ำมาก ที่อยู่อาศัยแออัด ประสบปัญหาหลากหลายในกรุงเทพฯ และยังไม่ได้อยู่กับครอบครัวอย่างอบอุ่นเหมือนที่เคย

วิชาญควรกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง กลับไปอยู่กับครอบครัวอย่างอบอุ่น ใช้ความรู้ความสามารถที่ตนมีให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เช่น อาจจะนำความรู้หรือเทคโนโลยีที่ได้จากการใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ ไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้ในหมู่บ้าน เช่น เครื่องจักรกลอย่างง่าย ๆ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

แบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ 1
เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ เวลา 10 นาที
2. เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสัมพันธ์กับหลักพระพุทธศาสนาต่อไปนี้ ยกเว้น ข้อใด

- ก. หลักสันโดษ
- ข. หลักความพอดี
- ค. หลักการบริโภคนิยม
- ง. หลักการพึ่งตนเอง

2. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมีลักษณะอย่างไร

- ก. พึ่งตนเองได้ ผลิดเพื่อพอยู่พอกิน
- ข. แข่งขันกันผลิต บริโภค และซื้อขาย
- ค. อาศัยหลักการสันโดษ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งรอบตัว
- ง. ผลผลิตที่ได้เป็นของส่วนกลางโดยนำมาแจกจ่ายอย่างทั่วถึงกัน

3. ความมีเหตุผล หมายถึงข้อใด

- ก. มองโลกกว้างไกลกล้าคิดกล้าตัดสินใจ
- ข. มีความรับผิดชอบในผลของการกระทำ
- ค. ตัดสินใจและกระทำโดยคำนึงถึงผลลัพธ์เป็นหลัก
- ง. ตัดสินใจและกระทำอย่างมีวิจารณญาณเป็นหลักเหตุและผล

4. ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึงข้อใด

- ก. กล้าเสี่ยงในการลงทุน
- ข. ยอมรับสภาพสังคมได้ทั้งสภาพดีและไม่ดี
- ค. ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ
- ง. มีความพร้อมที่จะเผชิญต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง

5. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระพุทธศาสนา
 - ก. การนำคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
 - ข. การเป็นผู้รู้จักพอในการบริโภคใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ
 - ค. การใช้จ่ายอย่างพุ่มเพื่อยตามสมันิยม
 - ง. การเน้นการลดละเลิกอบายมุขในการดำเนินชีวิต
6. การพัฒนาที่ยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาอย่างไร
 - ก. การพัฒนาแล้วไม่ต้องพัฒนาอีก
 - ข. การพัฒนาให้เป็นไปตามกระแสโลก
 - ค. การพัฒนาที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง
 - ง. การพัฒนาตามขีดความสามารถของทรัพยากรธรรมชาติ
7. พุทธศาสนสุภาษิตข้อใดสอดคล้องกับความหมายของคำว่า "สันโดษ"
 - ก. ชี้อ้างจับตักแตน
 - ข. เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง
 - ค. รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี
 - ง. นกน้อยทำรังแต่พอตัว
8. ใครเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการบริโภคที่พอเพียงได้ดีที่สุด
 - ก. ดาวเรืองพยายามไม่พุ่มเพื่อย และบริจาคเงินบางส่วนทำบุญทำทานตามโอกาสต่างๆ
 - ข. เบญจมาศพยายามเก็บหอมรอมริบเงินที่ได้มาทุกบาททุกสตางค์
 - ค. ผกากรองพยายามทำให้รายรับมีเท่ากับรายจ่ายในแต่ละเดือน
 - ง. ขบถหารายได้พิเศษเพื่อที่จะซื้อของใช้ส่วนตัวที่อยากได้
9. เพราะเหตุใดระบบเศรษฐกิจแบบตะวันตกจึงไม่เหมาะสมกับสังคมไทยมากที่สุด
 - ก. อาจทำให้เมืองไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเพราะมีทรัพยากรธรรมชาติไม่เพียงพอ
 - ข. เพราะทำให้เกิดลัทธิบริโภคนิยม และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจแบบไม่ยั่งยืน
 - ค. ทำให้คนจำนวนหนึ่งหันไปหากระแสทุนนิยม
 - ง. เพราะทำให้มีการค้าขายแบบเสรีจนเกินไป
10. พฤติกรรมของบุคคลใดสอดคล้องกับหลักการพัฒนาชีวิตในด้านปัญญา
 - ก. สมหญิงส่งการบ้านตรงตามกำหนดทุกครั้ง
 - ข. รุ่งนภาใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการฝึกฝนทำโจทย์ข้อสอบและอ่านหนังสือเพิ่มเติม
 - ค. วิมลติดตามฟังเพลงไทยสากลที่กำลังเป็นที่นิยมจากคลื่นวิทยุ 89.75 อยู่เสมอ
 - ง. ศศิธรอ่านข่าวบันเทิงจากหนังสือพิมพ์ทุกวัน เพื่อติดตามข่าวดาราที่ตัวเองชื่นชอบ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน
ชุดที่ 1 พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเลือกคำตอบในแบบทดสอบ แล้วทำเครื่องหมาย X ลงใน ☐ ในข้อ
ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม	10
คะแนนที่ได้	

ผลการประเมิน

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ พอใช้

☐ ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง 9 - 10 อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

คะแนนระหว่าง 7 - 8 อยู่ในเกณฑ์ ดี

คะแนนระหว่าง 5 - 6 อยู่ในเกณฑ์ พอใช้

คะแนนระหว่าง 0 - 4 อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
ชุดที่ 1 พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

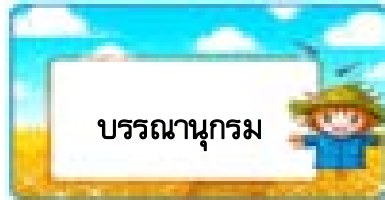
คำชี้แจง

ให้นักเรียนตรวจคำตอบของการทดสอบหลังเรียนจากการเฉลย ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1			X	
2	X			
3				X
4				X
5			X	
6			X	
7				X
8	X			
9		X		
10		X		

การทดสอบหลังเรียนเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ว่า เมื่อศึกษาแล้วนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเพียงใด ถ้าได้คะแนนน้อยกว่า 5 ไม่ต้องสนใจคะแนน ขอให้กลับไปศึกษาเนื้อหาอีกครั้ง ถ้าได้คะแนน 5-7 แสดงว่านักเรียนผ่านเกณฑ์ให้ศึกษาเนื้อหาต่อไป ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 8 ขึ้นไป แสดงว่านักเรียนผ่านเกณฑ์และอยู่ในระดับดีเยี่ยม และขอให้รักษามาตรฐานนี้ไว้ต่อไปนะค่ะ

- จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ. **คู่มือการสอนพระพุทธศาสนา ม.3.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2551.
- จิตรารมณ์ บัวจำรัส. "สัมมนาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและพัฒนา", **สังคมไทยกับการพัฒนาแบบยั่งยืน**. http://www.br.ac.th/elearning/social/jitraporn/Buddhism%20%20M6/Unit11_3.html, มีนาคม 2556.
- พระมหามันัส กิตติสาโร และคณะ. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, 2555.
- พระระพีพันธุ์ พุทธิสาโร และคณะ. **ชุดกิจกรรมพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, 2550.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และคณะ. **พระพุทธศาสนา ม.3.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2550.
- สุรภา กรุดอินทร์ และคณะ. **แบบวัดและบันทึกผลการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ม.3.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2555.